

Saap.	2.11.2017
Käs.	LA-N
Ark. tunnus	

Jakelussa mainituille

Ohje
1.11.2017

1/10
TEM/640/09.02.01/2017

Sisältää määräaikoja:
31.12.2017, 31.3.2018

Viite: Ohjekirjeet 19.4.2017, 28.6.2017 ja 16.8.2017 TEM/640/09.02.01/2017

RAKENNERAHASTOTEHTÄVIEN, -HANKKEIDEN JA -RAHOITUKSEN SIIRTYMINEN ELY-KESKUKSISTA JA MAAKUNTIEN LIITOISTA MAAKUNTIIN 1.1.2020 ALKAEN

Hallitus päätti neuvottelussaan 5. heinäkuuta jatkaa sote- ja maakuntauudistusta siten, että uudistus tulee voimaan 1.1.2020 alkaen. Maakuntauudistuksen toteuttaminen valmistelussa olevan lainsäädännön mukaisesti aiheuttaa muutoksia rakennerahastojen hallintoihin. Välittävän toimielimen¹ tehtävät siirtyvät maakuntien liitoista ja RR-ELY-keskuksista 1.1.2020 perustettaville maakunnille. Uudistuksen aiheuttamat muutokset tulee tehdä yhteistyössä ennakoivasti siten, että rakennerahastotoimintaan aiheutuu mahdollisimman vähän katkoksia asiakastyön ja ohjelman toteuttamisen näkökulmasta.

EU-lainsäädännön asettamat vaatimukset rakennerahastotoiminnalle eivät muutu maakuntauudistuksen myötä. Uusien maakuntien tulee täyttää kaikki rakennerahastoviranomaisten nimeämisvaatimukset, jotta ne voidaan nimetä välittäviksi toimielimiksi. Suomi voi jatkaa maksupyyntöjen toimittamista Euroopan komissiolle vasta nimeämisprosessin valmistumisen jälkeen. Uudistuksen aiheuttamat tietojärjestelmämuutokset ja nimeämisprosessi on toteutettava annetussa aikataulussa, jotta voidaan varmistaa rakennerahasto-ohjelman täysimääräinen toteutuminen ja maksut EU:sta sekä kuluvan ohjelmakauden keskeytymätön toteutus.

Rakennerahastojen ohjelmakausien 2007–2013 ja 2014–2020 vastuut on siirrettävä uusille välittäville toimielimille ELY-keskusten ja maakuntien liittojen lakkauttamisen myötä. Vuodenvaihteessa 2019/2020 periytetään maakunnille molempien ohjelmakausien rakennerahastohankkeet, välittäville toimielimille jaetut, käyttämättä jäävät ohjelmakauden 2014–2020 myöntämisvaltuudet sekä rahoituksen hallintaan määritellyt EURA 2014 –järjestelmän kehysrakenteet.

Työ- ja elinkeinoministeriö rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomaisena sovittaa yhteen muutoksia koskevia neuvotteluja ohjeistamalla ja määrittämällä reunaehdoja. Reunaehdoja on käsitelty mm. työ- ja elinkeinoministeriön järjestämässä työkokouksessa 9.10.2017. Reunaehdoja kuvataan tarkemmin tässä ohjeessa.

¹ Välittävällä toimielimellä tarkoitetaan viranomaista, joka hoitaa hallintoviranomaisen puolesta ja hallintoviranomaisen vastuulla tuensaajiin liittyviä tehtäviä. Välittävänä toimielimenä toimimisen edellytykset arvioidaan nimeämismenettelyssä (yleisasetus, art 123). Ainoastaan nimeämisperusteet täyttävät yleisasetuksen mukaisessa nimeämismenettelyssä nimetyt viranomaiset voivat toimia välittävänä toimielimenä.

1) Uusien välittävien toimielinten hallinto- ja valvontajärjestelmien (HVJ) perustaminen

Viranomaisten nimeäminen on ohjelmakautta 2014–2020 koskeva prosessi (yleisasetus (EU) 1303/2013, art. 123–124). Komissio on ohjeistanut nimeämisperusteista tarkemmin erillisessä oppaassa.² Tässä kirjeessä mainitut vaatimukset eivät ole tyhjentäviä. Tähän kirjeeseen on kuitenkin nostettu muutamia esimerkkejä siitä, mitä välittävän toimielimen tehtävien hoitaminen käytännössä tarkoittaa.

Tarkastusviranomaisen (VM/VVC) arvioima hallinto- ja valvontajärjestelmä on edellytys viranomaisten nimeämiselle. Hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaukset on laadittava, jotta hallintoviranomainen ja tarkastusviranomainen voivat arvioida, täyttääkö hallinto- ja valvontajärjestelmä sille asetetut vaatimukset. Hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus on perustana tarkastusviranomaisen tarkastustyölle nimeämisperusteiden täyttymisen arvioinnissa ja hallintoviranomaisen valvonnassa. Hallintoviranomainen arvioi nimeämisperusteiden toteutumista valvontatoiminnan ja hallinto- ja valvontajärjestelmien kuvauksen perusteella. Samalla kuvaus on myös tärkeä viranomaisen sisäisen ohjauksen ja valvonnan työkalu: hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksesta tulee ilmetä, miten välittävä toimielin toimii. Käytännön toiminnan tulee vastata kuvausta.

Nykyisen hallinto- ja valvontajärjestelmän toimivuus tulee varmistaa vuoden 2019 loppuun saakka nykyisellä rakenteella, jotta ohjelmakauden 2014–2020 sulkeminen onnistuu ongelmitta. Välittävän toimielimen velvollisuus on ylläpitää voimassa olevaa hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvausta.

Maakuntauudistuksen johdosta maakunnat on ensin nimettävä välittäviksi toimielimiksi ennen kuin Suomi voi jatkaa maksupyyntöjen toimittamista komissiolle, sillä jäsenvaltio voi toimittaa maksupyyntöjä komissiolle ainoastaan nimettyjen viranomaisten osalta. Maakuntauudistuksen jälkeisen hallinto- ja valvontajärjestelmän toimivuus tulee varmistaa ohjelmakauden 2014–2020 sulkemiseen saakka. Maakuntauudistuksesta huolimatta välittäviksi toimielimiksi nimettävien viranomaisten on noudatettava moitteettoman varainhoidon, hakijoiden tasapuolisen kohtelun, yhteismarkkinoiden, hyvän hallinnon ja riippumattomuuden periaatteita sekä täyttää edellytykset välittävien toimielinten tehtävien hoitamiseen.

Hallinto- ja valvontajärjestelmän suunnittelu on aloitettava vuoden 2017 aikana maakuntien liittojen johdolla yhteistyössä ELY-keskusten kanssa. Hallinto- ja valvontajärjestelmän vastuut on oltava määriteltynä, jotta välittävät toimielimet voivat vuoden 2020 alussa hoitaa tehtävänsä. Maakunnat laativat hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaukset hallintoviranomaisen erikseen antaman toimeksiannon mukaisesti. Vuonna 2018 annettava toimeksianto sisältää päivitetyn ohjeistuksen hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksen valmistelusta ml. mallikuvauspohja, liitteet ja täyttöohje. Hallinto ja valvontajärjestelmän kuvauksen valmistelu ajoittuu vuosiin 2018–2019. Tavoitteena on, että maakunnat toimittavat lopulliset allekirjoitetut hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaukset hallintoviranomaiselle arvioitavaksi alkuvuodesta 2020. Hallintoviranomainen tekee arvioinnin nimeämisperusteiden toteutumisesta sekä päivittää ylläpitämänsä master-HVJ-kuvauksen vastaamaan uutta hallintojärjestelmää. Työ- ja elinkeinoministeriön kansliapäällikkö suorittaa nimeämisen, kun huomautuksia sisältämätön lausunto on saatu VVC:ltä.

Hallinto- ja valvontajärjestelmien kuvauksia arvioitaessa tarkastellaan mm. seuraavia kysymyksiä:

- *Hoitaako välittävä toimielin hallintoviranomaiselta siirretyt tehtävät asianmukaisesti?*
- *Onko nykyistä hallinto- ja valvontajärjestelmää koskevat havainnot käsitelty asianmukaisesti?*
- *Onko maakunnilla edellytykset toimia välittävinä toimieliminä?*

Nimeämisperusteiden täyttymisessä arvioidaan seuraavia tekijöitä:

- *Tehtävien eriyttämistä*
- *Henkilöstön riittävyttä ja osaamista*
- *Riskienhallinnan ja petoksantorjunnan menettelyjä*

² Yleisasetus, liite XIII: Nimeämismenettelyä koskeva opas jäsenvaltiolle:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_ms_designation_fi.pdf

- Välittävän toimielimen kykyä hoitaa sille siirretyt tehtävät
- Hankkeiden valintamenettelyjä ja tuloksellisuuden varmistamista
- Päätöksentekomenettelyjä
- Menojen varmennusten menettelyjä
- Jatkotoimenpiteisiin liittyviä menettelyjä
- Jäljitysketjun toteutumista
- Tietojärjestelmän tietojen sisällön oikeellisuuden varmistamista

1.1 Vaatimus tehtävien eriyttämisestä

Työ- ja elinkeinoministeriö on valtioneuvoston asetuksella (356/2014, 17 §) siirtänyt seuraavat hallintoviranomaisen tehtävät välittävälle toimielimelle: tuen myöntämis- ja maksatuspäätökset, tuen takaisinperintä ja muut korjaavat toimenpiteet, tiedotus ja viestintä, hankkeiden seuranta, paikan päällä varmennukset, menojen vahvistaminen todentamisviranomaiselle sekä hallintoviranomaisen avustaminen seurantakomiteatyössä ja komissiolle tehtävässä raportoinnissa.

Hallinto- ja valvontajärjestelmän suunnittelussa on otettava huomioon rakennerahastojen tehtävien eriyttämistä koskevat vaatimukset. EU:n rakennerahastojen tuen myöntäminen, menojen varmentaminen (maksatus ja paikan päällä varmentaminen) sekä takaisinperintä ja muiden jatkotoimien toteuttaminen on eriytettävä moitteettoman varainhoidon edellyttämällä tavalla. Välittävän toimielimen itse toteuttamien hankkeiden toimeenpanossa tulee eriyttää hankkeiden toteutus edellä mainituista tehtävistä (ks. 16.8.2017 ohjekirjeen liite 4). Tehtävien siirtäminen hallintoviranomaiselta välittävälle toimielimelle edellyttää myös riittäviä raportointi- ja seurantajärjestelmiä.

Välittävän toimielimen tehtävät tulee eritellä tehtäväkohtaisesti, ei ainoastaan hankekohtaisesti. Henkilöstöä tehtävien hoitamiseen tulee olla riittävästi sijaisjärjestelyt huomioiden. Tehtävien eriyttämisestä huolimatta välittävän toimielimen sisäisen yhteistyön tulee toimia, esim. välittävässä toimielimessä tulee olla säännölliset yhteistyömenettelyt tulkintakysymysten käsittelyyn. Välittävän toimielimen johdolla on vastuu asianmukaisten yhteistyömenettelyiden ja henkilöstön osaamisen varmistamisesta. Lisäksi eri välittävien toimielinten keskinäinen yhteistyö on tärkeää ja tälle yhteistyölle tulee määritellä puitteet.

Tehtävät ja päätösvaltasuhteet tulee järjestää siten, että moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukainen päätöksenteko esim. maksatuksessa ja jatkotoimenpiteissä toteutuu kaikissa tilanteissa. Mahdolliset ristiriitatilanteet toimintayksiköiden ja henkilöiden päätösvaltasuhteissa ja toimenkuissa tulee ratkaista etukäteen dokumentoidusti (välittävän toimielimen johtamisasiakirjat, hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus). Tehtävien eriyttämisellä pyritään varmistamaan hakijoiden tasapuolinen kohtelu.

EURA 2014 ja TUKI2014-käyttäjätunnusten sekä henkilöstön todellisten tehtävien organisaatiossa on vastattava toisiaan. Tarpeettomat käyttäjätunnukset on lakkautettava välittömästi. Päätöksenteko tapahtuu sähköisessä menettelyssä EURA 2014 -järjestelmässä sekä TUKI2014-järjestelmässä. Viranhaltijat hyväksyvät päätökset esittelystä.

Yhden välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen tarvitaan vähintään 10–11 henkilön ja keskimäärin 10–11 htv:n resurssit. Maakunnan on tehtävä kokonaisarvio tarvittavasta henkilöstön määrästä.

Arviointiperusteet tehtävien eriyttämisessä ovat seuraavat:

Arviointiperuste 1.a:

Selkeä tehtävien kuvaus ja jako (organisaatiokaavio, ohjeellinen virkojen määrä, vaadittu pätevyys ja kokemus, tehtäväkuvaukset)

Arviointiperuste 1.b:

Välittävän toimielimen sisällä on eri tasoilla ja eri tehtävissä tarvittava henkilöstö ja asiantuntemus

Arviointiperuste 1.c:

Tehtävien eriyttämistä koskevan periaatteen noudattaminen

1.2 Vaatimus riittävästä osaamisesta

Maakuntauudistuksen yhteydessä maakunnilla on mahdollisuus vahvistaa välittävän toimielimen osaamiskapasiteettia. Osaamista on arvioitava rehellisesti ja pyrittävä tunnistamaan puutteet. Hallintoviranomainen tulee myöhemmin annettavassa aikataulussa pyytämään maakunnilta suunnitelmaa osaamisen kehittamisestä ja koulutustarpeista.

Välittävässä toimielimessä on oltava henkilö, jolla on kokonaisvastuu henkilöstön osaamisesta ja käsitys siitä, mitä osaamista tarvitaan välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen. Osaamista tarvitaan laajasti. Hankepäätösten tekemisessä aihekohtainen erityisosaaminen on usein tarpeen ja yhteistyömahdollisuuksia on syytä hyödyntää.

Jatkotoimenpiteiden resurssit ja osaaminen välittävässä toimielimessä on varmistettava. Jatkotoimenpiteen tekijänä (esittelijä) on lähtökohtaisesti lakimies tai asianmukaisen juridisen osaamisen omaava henkilö.

1.3 Vaatimus riskienhallinnan ja petoksentorjunnan menettelyistä

Välittävän toimielimen tulee tehdä säännöllisesti riskiarviointia, jossa tunnistetaan merkittävimmät riskit ja petosriskit. Menettelyt ja toimenpiteet ovat osa normaalia työtä. Myös maakuntauudistuksen vaikutuksista ja muutoksen kokonaishallinnasta on syytä tehdä riskiarviointia:

- *Miten välittävän toimielimen tehtävät jatkuvat mahdollisimman vähin keskeytyksin?*
- *Miten varmistetaan vuoden 2019 päätyminen ja vuoden 2020 aloitus?*
- *Miten hallitaan muutos kokonaisuudessaan?*

Välittävän toimielimen säännöllisessä riskiarvioinnissa on pidettävä mielessä se tavoite, että rakennerahastotehtävät jatkuvat maakuntauudistuksessa mahdollisimman vähin keskeytyksin. Siihen kuuluu sekä hallittu vuoden 2019 loppu että sujuva vuoden 2020 alku. Esimerkiksi maksuliikenteen toimivuuden varmistaminen on maakuntien tehtävä. TEM vastaa siitä, että EURA 2014 -järjestelmä toimii, mutta siihen ei kuulu maakuntien maksuliikenteen tai kirjanpidon toimivuus. Manuaalinen käsittelyvaihe maksuunpanemisessa sisältää tiettyjä riskejä esimerkiksi siitä, meneekö maksu varmasti oikealle kohteelle, ja miten nopeasti maksut käynnistyvät vuoden 2020 alussa. Riskiarvioinnissa on varauduttava maakuntauudistuksen tuoman muutoksen hallintaan kokonaisuudessaan. Välittävän toimielimen nimeämisperusteiden arviointiin sisältyy suhteellisuusperiaatteen mukainen järjestely, jolla varmistetaan, että asianmukainen riskienhallintatoimi toteutetaan tarvittaessa ja erityisesti, kun toimintaa tai hallinto- ja valvontarakenteita muutetaan merkittävästi.

1.4. Vaatimus välittävän toimielimen kyvystä hoitaa sille siirretyt tehtävät

Välittävälle toimielimelle siirretyt tehtävät tulee hoitaa sen mukaisesti, että nimeämisperusteet täyttyvät EU-lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön edellytysten mukaisesti. Välittävä toimielin sitoutuu eettisiin normeihin, noudattaa lahjomattomuuden, puolueettomuuden ja rehellisyyden periaatteita. Petoksiin ja korrupioon sovelletaan nollatoleranssia. Eturistiriidat tuodaan esiin. Epäilyt sääntöjen vastaisuuksista ja petoksista pitää voida tuoda esille ilman seuraamuksia.

1.5 Muita vaatimuksia nimeämisperusteiden täyttymiseksi

Vaatimus hankkeiden valintamenettelystä ja tuloksellisuuden varmistamisesta: Rahoitettavien hankkeiden tulee olla ohjelmanmukaisia. Hankkeiden valinnat tulee dokumentoida ja perustella, jotta asiaan voidaan tarvittaessa palata. Hankkeita tulee kohdella tasapuolisesti, objektiivisesti ja läpinäkyvästi.

Vaatimus päätöksentekomenettelyä koskien: Päätöksentekomenettelyssä tulee varmistaa, että tutkimusto tulee valittua oikein. Yhteinen valmistelu tukee tätä. Päätösvalmistelun perusteluissa on huomioitava mahdollinen arvonalisäverovelvollisuus ja tehtävä riskiarviointi. Erityistä huomiota vaativat myös kohdat horisontaalisista periaatteista sekä de minimis -tuki. Päätöksen perustelujen riittävyys on

kiinnitettävä huomiota, sekä myönteisissä että kielteisissä päätöksissä. Lisäksi päätökseen on aina kirjattava erityisperustelut niissä tapauksissa, joissa lainsäädäntö erikseen edellyttää sitä. Päätöksen ehdoissa tuodaan esiin hankkeen kannalta olennaiset ehdot.

Vaatus menojen varmentamisesta: Maksatuksiin tuensaajalle on määritelty 90 päivän käsittelyaika, johon tulee pyrkiä. Tukikelpoisuus perustellaan sekä tehdään suunnitelma paikan päällä varmuuksista. Tehdään tarvittavat täsmäytykset, joista on erikseen ohjeistettu.

Vaatus jatkotoimenpiteisiin liittyvästä menettelystä: Jokaisesta havainnosta on tehtävä jatkotoimenpidepäätös. Havainnot ja jatkotoimenpiteet tehdään EURA 2014 -järjestelmässä. Havaintoja tulee paikan päällä varmuuksista, hanketarkastuksista sekä muista lähteistä.

Vaatus jäljitysketjun toteutumisesta: Jäljitysketju edellyttää, että täsmäytykset tehdään maksupäätiedon ja takaisinperintöjen osalta. Tämä edellyttää myös riittävästi resursseja.

Vaatus tietojärjestelmän sisällön oikeellisuudesta: Tietojärjestelmän tietojen tulee sisältää oikeat ja riittävät tiedot tuen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, seurannasta ja valvonnasta.

2) Välittävän toimielimen tehtävistä sopiminen

Lakiehdotuksessa alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista on esitetty, että kaikki maakunnat toimivat välittävänä toimieliminä *Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmassa* maakuntauudistuksen tultua voimaan. Maakuntien liitot ja ELY-keskukset voivat kuitenkin sopia siitä, kuinka välittävän toimielimen tehtävien hoitaminen järjestetään maakuntien yhteistoimintana vuoden 2020 alusta lukien rakennerahasto-ohjelmakauden 2014–2020 sulkemiseen saakka. Sopimusosapuolina olisivat maakuntien liitot ja ELY-keskukset.

Maakuntien liittojen ja ELY-keskusten on tullut aloittaa keskenään välittävien toimielinten tehtävien järjestämistä koskeva valmistelu ja neuvottelut kevään 2017 aikana, tiedottaa hallintoviranomaiselle neuvotteluiden etenemisestä sekä toimia tarvittaessa yhteistyössä hallintoviranomaisen kanssa. EU-säädösten mukaisesti hallintoviranomaisen tehtävä on varmistaa, että hallinto- ja valvontajärjestelmä sekä välittävät toimielimet täyttävät EU-säädösten mukaiset nimeämisvaatimukset, jotta myös tarkastusviranomainen ja Euroopan komissio voivat ne hyväksyä.

Sopimus välittävän toimielimen tehtävien järjestämisestä

Jotta hallintoviranomainen voi varmistua siitä, että sovittava hallintomalli on toteutettavissa ja että se täyttää EU:n ja kansallisessa lainsäädännössä asetetut vaatimukset, mukaan lukien rakennerahastoviranomaisten nimeämisperusteet, sopimukset tulee toimittaa hallintoviranomaiselle ennen kuin ne voidaan allekirjoittaa.

Maakuntakohtainen valmistelu tehdään maakuntien liittojen johdolla yhteistyössä ELY-keskusten kanssa. Välittävien toimielinten tehtävien järjestämistä koskeva alustava tieto ratkaisusta pyydetään toimittamaan maakuntakohtaisesti ml. mahdolliset sopimusluonnokset hallintoviranomaiselle TEM:öön viimeistään 31.12.2017 sähköpostiosoitteella rakennerahastot@tem.fi.

Välittävien toimielinten tehtävien järjestämistä koskeva lopullinen tieto ratkaisusta pyydetään toimittamaan maakuntakohtaisesti ml. mahdolliset sopimukset hallintoviranomaiselle TEM:öön viimeistään 31.3.2018 sähköpostiosoitteella rakennerahastot@tem.fi.

Mahdolliset tehtävien kokoamiset vahvistetaan valtioneuvoston asetuksella.

3) Työkokouksessa 9.10.2017 esillä olleita kysymyksiä

3.1 Teknisen tuen hankkeet

Teknisen tuen hankkeiden periyttämistä ja menettelyvaihtoehtoja sekä teknisen tuen jakautumista maakunnittain on kuvattu ohjekirjeessä 16.8.2017.

Työkokouksessa 9.10.2017 esillä oli lisäksi kysymys, tarvitaanko loppuohjelmakaudeksi uusia maakunnissa perustettavia teknisen tuen hankkeita, vai voitaisiinko teknisen tuen hallinnointi hoitaa nykyisten teknisen tuen hankkeiden ja pitkälti nykyisten "koordinaatiomallien" puitteissa. Tässä olisi taustalla ajatus vuoden 2020 myöntämisvaltuuksien aikaistamista vuodelle 2019 ja mahdollisuudesta tehdä teknistä tukea koskevat rahoituspäätökset vuoden 2019 aikana nykyisissä välittävissä toimitelmissä (tämä edellyttäisi kuitenkin tuensaajien muuttamista muutospäätöksellä³ uusissa välittävissä toimitelmissä vuonna 2020). Vuodesta 2020 lähtien teknisessä tuessa olisi käytännössä enää maksatuksia, joiden tekemisestä vastaisivat ne välittävät toimitelimit, joille nykyiset teknisen tuen hankkeet periytetään. Tavoitteena on löytää jokaiselle maakunnalle kustannustehokas toimintamalli, jossa huomioidaan myös se, että tehtävien eriyttämisvaatimuksen johdosta teknisellä tuella palkatut henkilöt eivät voi tehdä rahoitus-/maksatustehtäviä sille teknisen tuen hankkeelle, josta heidän palkkansa maksetaan.

Yhdentyyppinen malli, jossa on käytetty sopimusmenettelyä maakuntien välillä, on ollut tällä ohjelma-kaudella käytössä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liittojen kesken. Itä- ja Pohjois-Suomen alueella on nykyisin kaikilla maakuntien liitoilla oma maakuntakohtainen teknisen tuen hankkeensa, jossa koordinoivat liitot (Lapin liitto ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitto) toimivat teknisen tuen välittävänä toimitelimenä ja muut liitot tuensaajina. Kokemukset mallin käytöstä ovat olleet hyviä. Onko tämä malli toimiva vaihtoehto enää jatkossa?

Länsi-Suomen maakunnilla on ollut käytössä toisenlainen malli, jota hallinnoi välittävänä toimitelimenä toimiva Pirkanmaan liitto. Länsi-Suomen osalta olisi selvitettävä, voisiko malli mahdollisesti jatkua maakuntauudistuksen jälkeen. Uudessa mallissa perusajatus olisi, että Pirkanmaan hallinnoimaan yhteen teknisen tuen hankkeeseen sisällytettäisiin yhteistyösopimuksen perusteella myös muiden maakuntien osalta tekniselle tuelle kohdistettavat palkat ja muut kustannukset. Vaatisiko mahdollinen uusi, nykyisen mallin korvaava malli lisäresursointia Pirkanmaalla, vai olisiko hallinnointi kustannustehokkaammin järjestettävissä erikseen jokaisessa Länsi-Suomen maakunnassa? Vai voisiko tässä tapauksessa vaihtoehtona olla samantyyppinen malli kuin Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liitoilla, eli jatkossa jokaisella välittävänä toimitelimenä toimivalla maakunnalla olisi oma teknisen tuen hankkeensa, jossa ko. maakunta toimisi itse ainakin tuensaajan roolissa? Teknisen tuen välittävän toimitelimen tehtäviä sen sijaan voitaisiin keskittää samaan tapaan kuin nyt on tehty Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liittojen tapauksissa.

Etelä-Suomessa malli määriteltäisiin pitkälti nykyisenkaltaisesti osana muita sopimuksia välittävän toimitelimen tehtävien kokoamisesta. Etelä-Suomen malli/mallit kattavat Uudenmaan, Päijät-Hämeen, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat. Nykyisten RR-ELY-keskusten toimintamalli ei vaikuttaisi sellaisenaan soveltuvan maakuntauudistuksen jälkeiseen tilanteeseen muutoin kuin Etelä-Suomen osalta. Nykyisten RR-ELY-keskusten teknisen tuen osuudet tulisi huomioida osana maakuntien teknisen tuen hankkeita tai mahdollisia koordinaatiomalleja.

³ Kun tuensaaja muutetaan muutospäätöksellä, muutoksen tekijällä uudessa maakunnassa tulee olla käytössä nykyisen välittävän toimitelimen Katso-tunnisteet (=Katso-pääkäyttäjät) sekä uuden maakunnan Y-tunnus/Katso-tunnistautuminen (=Katso-pääkäyttäjät). Tekijällä tulee aina olla toimivalta organisaatiossa. Ohje EURAn hakijanpuolen Katso-tunnistautumisesta ja toteuttajan Y-tunnuksen vaihtamisesta: "Hanketoiteuttajan Y-tunnuksen pystyy vaihtamaan ainoastaan organisaation Katso-pääkäyttäjät. Sitä ei siis voi tehdä varsinaisilla EURA 2014 -asiointirooleilla, EURA 2014 -asiointi/valmistelija tai EURA 2014 -asiointi/nimenkirjoittaja. Muutoshakemuksella vanhan organisaation Katso-pääkäyttäjät muuttaa ainoastaan uuden organisaation Y-tunnuksen, ei nimeä. Uuden organisaation nimi tulee automaattisesti Katso-tunnistautumispalvelusta, kun uuden organisaation Katso-pääkäyttäjät kirjautuu hakemukselle Y-tunnuksen muuttamisen jälkeen. Tehdyn muutoksen jälkeen uuden organisaation Katso-pääkäyttäjät tai EURA 2014 -asiointi/nimenkirjoittajan on jätettävä hakemus viranomaiskäsitteilyyn muutospäätöstä varten." Myöhemmin ohjeistetaan tarkemmin vuoden 2019 lopussa sekä vuoden 2020 alussa tehtävistä toimenpiteistä.

Seuraavan taulukon yläosassa on kuvattu teknisen tuen hankkeiden periyttämistä maakuntiin sekä mahdollisia sopimusmenettelyjä näiden maakuntien ja muiden maakuntien välillä nykyisiin koordinaatiomalleihin perustuen. Suluissa merkityille maakunnille on periytyvässä myös oma teknisen tuen hanke, joten niissä tapauksissa harkittavissa on myös, käytettäisiinkö mahdollisesti sopimusmallia vai keskitetäänkö maakunnan tekninen tuki kokonaisuudessaan periytettävälle teknisen tuen hankkeelle. Lähikohtaisesti teknisen tuen osuudet maakunnittain säilytettäisiin ohjelmakauden alussa sovitun jakauman mukaisina, mutta jos valmistelussa ilmenee erityisiä tarpeita jakauman muuttamiseen, siihen voidaan myöhemmissä yhteyksissä palata.

Hankekoodi	Nykyinen viranomaisen	Maakunta ehdotus / selvitettävä	Mahdollinen sopimusmenettely seuraavien maakuntien kanssa:
A71574	Etelä-Savon ELY-keskus	Etelä-Savo	
A70800	Hämeen ELY-keskus	Päijät-Häme	Koordinaatiomalli jatkuu
A70087	Keski-Suomen ELY-keskus	Keski-Suomi	
A71379	Lapin liitto	Lappi	(Pohjois-Pohjanmaa)
A71380	Lapin liitto	Lappi	Keski-Pohjanmaa
A71381	Lapin liitto	Lappi	Kainuu
A71383	Lapin liitto	Lappi	
A71269	Pirkanmaan liitto	Pirkanmaa	Satakunta, Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, (Keski-Suomi)
A71012	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Pohjois-Karjala	(Etelä-Savo)
A71013	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Pohjois-Karjala	Pohjois-Savo
A71354	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Pohjois-Karjala	
A71097	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	Pohjois-Pohjanmaa	
A70784	Uudenmaan liitto	Uusimaa	Koordinaatiomalli jatkuu; Varsinais-Suomi
Hankekoodi	Nykyinen välittävä toimielin	Maakunta ehdotus / selvitettävä	Toimenpiteitä
A71574	Etelä-Savon ELY-keskus	Etelä-Savo	Muutospäätösmenettely? / Päätetäänkö hanke 2019?
A70800	Hämeen ELY-keskus	Päijät-Häme	Koordinaatiomalli jatkuu > muutospäätösmenettely? / uusi hanke?
A70087	Keski-Suomen ELY-keskus	Keski-Suomi	Muutospäätösmenettely? / Päätetäänkö hanke 2019?
A71379	Lapin liitto	Lappi	Päätetäänkö hanke 2019?
A71380	Lapin liitto	Lappi	Päätetäänkö hanke 2019?
A71381	Lapin liitto	Lappi	Päätetäänkö hanke 2019?
A71383	Lapin liitto	Lappi	Muutospäätösmenettely? / Päätetäänkö hanke 2019?
A71269	Pirkanmaan liitto	Pirkanmaa	Muutospäätösmenettely? / Päätetäänkö hanke 2019?
A71012	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Pohjois-Karjala	Päätetäänkö hanke 2019?
A71013	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Pohjois-Karjala	Päätetäänkö hanke 2019?
A71354	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Pohjois-Karjala	Muutospäätösmenettely? / Päätetäänkö hanke 2019?
A71097	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	Pohjois-Pohjanmaa	Muutospäätösmenettely? / Päätetäänkö hanke 2019?
A70784	Uudenmaan liitto	Uusimaa	Koordinaatiomalli jatkuu > muutospäätösmenettely? / uusi hanke?
	Uusia välittäviä toimielimiä >	Maakunnat, joissa ainakin uusia hankkeita?:	Toimenpiteitä
		Varsinais-Suomi	Uuden hankkeen perustaminen (2019 uusi kehys) tai 2020?
		Satakunta	Uuden hankkeen perustaminen (2019 uusi kehys) tai 2020?
		Etelä-Pohjanmaa	Uuden hankkeen perustaminen (2019 uusi kehys) tai 2020?
		Pohjanmaa	Uuden hankkeen perustaminen (2019 uusi kehys) tai 2020?
		Pohjois-Savo	Uuden hankkeen perustaminen (2019 uusi kehys) tai 2020?
		Keski-Pohjanmaa	Uuden hankkeen perustaminen (2019 uusi kehys) tai 2020?
		Kainuu	Uuden hankkeen perustaminen (2019 uusi kehys) tai 2020?

Taulukon alaosassa on kuvattu tilannetta, jossa sopimusmalleja ei olisi vuodesta 2020 lähtien muualla kuin Etelä-Suomessa. Osa hankkeista suositeltaisiin suljettavan nykyisissä välittävissä toimielimissä vuoden 2019 aikana. Muiden hankkeiden osalta tulisi harkittavaksi, voiko hanke jatkua maakunnassa muutospäätösmenettelyn kautta, vai päätetäänkö nykyiset hankkeet ja perustetaan tilalle uudet.

Alimpana taulukossa näkyvät ne maakunnat, joihin tulisi perustaa kokonaan uudet teknisen tuen hankkeet. Mikäli mahdollista, suositus olisi, että hankkeet perustettaisiin vuonna 2020. Hankkeiden perus-

taminen on mahdollista myös ennen vuotta 2020, mutta hankkeita perustettaessa tulee huomioida se, että uudet hankkeet tulee perustaa eri kehykseen kuin nykyiset, jolloin ne voidaan siirtää kehyksineen ko. uusiin maakuntiin (eivätkä ne periytyisi hankkeen perustaneen nykyisen välittävän toimielimen tulevaan maakuntaan). Vuonna 2019 perustettaville hankkeille voidaan tehdä hankepääätös myös ilman rahoituspäätöstä/sidontaa. Tällöin varsinainen rahoituspäätös (muutospäätös) voitaisiin tehdä maakunnassa vuonna 2020, samassa yhteydessä kuin muutospäätös tehtäisiin tuensaajan muuttumisen vuoksi. TEM/HVO:n on perustettava uudet kehykset kyseisen nykyisen välittävän toimielimen teknisen tuen kehyksen alle vuodenvaihteessa 2018/2019. Alustavasti tietoa uusista kehystarpeista kysytään jo vuoden 2017 loppuun mennessä (seuraavat kysymykset) ja tieto pyydetään vahvistamaan vuoden 2018 loppuun mennessä.

Kysymyksiä maakunnille:

1. Olisivatko sopimusmenettelyt maakuntanne osalta jatkossa toteutuskelpoisia? Jos ovat, niin millaisia sopimuksia tehtäisiin ja minkä maakuntien kanssa?
2. Perustetaanko maakuntaan oma teknisen tuen hanke, jossa
 - a) maakunta on tuensaaja (ja toinen maakunta rahoittaja ja maksaja) VAI
 - b) maakunta on sekä tuensaaja, rahoittaja että maksaja?
3. Jos maakuntaan perustetaan uusi teknisen tuen hanke, onko hanke tarpeen perustaa jo vuonna 2019 (edellyttää muutospäätösmenettelyä vuonna 2020)?

Vastaukset näihin kysymyksiin pyydetään toimittamaan maakuntakohtaisesti 31.12.2017 toimitettavan alustavan ratkaisun yhteydessä hallintoviranomaiselle TEM:öön sähköpostiosoitteella rakennerahastot@tem.fi.

3.2 Myöntämisvaltuuksien ennakkobudjetointi

Työkokouksessa 9.10.2017 esillä oli kysymys mahdollisesta vuoden 2020 myöntämisvaltuuksien ennakkobudjetointiehdotuksesta vuodelle 2019. Tällöin vuoden 2020 rahoitus määriteltäisiin osana jo vuoden 2019 maakuntaohjelmien toimeenpanosuunnitelmien rahoitussuunnitelmia (TOPSUja) ja ne voitaisiin jakaa vuonna 2019. Uudelleenbudjetointeja tehtäisiin mahdollisesti kuitenkin vielä vuoden 2020 jälkeenkin.

Ehdotuksella pyrittäisiin siihen, että hankeprosesseja voitaisiin aikaistaa ja että rahoitus olisi mahdollista sitoa rahoituspäätöksiin jo pitkälti vuonna 2019, jolloin rahoittajatehtävät olisivat "kevennettyjä" ohjelmakauden lopussa. Menettely ei kuitenkaan poista tarvetta rahoittajatehtäville. Vuonna 2020 resursseja on kuitenkin jo enenevässä määrin tarpeen suunnata myös tulevaan, vuonna 2021 alkavaan ohjelmakautteen.

Tehtävät keskittyisivät maksatuksiin, sillä arvion mukaan noin 1/3 ohjelmakauden 2014–2020 kehyksestä vielä maksamatta vuoden 2020 alussa.

Työkokouksessa 9.10.2017 käydyssä keskustelussa tuotiin esiin, että joissakin tukimuodoissa tarvitaan rahoitusta tasaisesti vuosittain, jolloin rahoituspäätöksiä olisi joka tapauksessa tarpeen tehdä normaalisti myös vuoden 2020 jälkeen. Ehdotuksen katsottiin kuitenkin tukevan rahoitusprosesseja ja maakuntauudistuksen läpivientiä ja joissakin tapauksissa mahdollistavan rahoituksen ennakoivaa käyttöä ja helpottavan ohjelmakauden sulkemistoimenpiteitä. Työ- ja elinkeinoministeriö ottaa näkemykset huomioon osana talousarvio- ja suunnitteluprosesseja ja ohjeistaa tähän liittyvistä mahdollisista jatkotoimista tarpeen mukaan.

3.3. Valtuusseuranta tulevien maakuntien osalta

Maakuntauudistuksen yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriössä on osana prosessin kokonaishallintaa pohdittu vaihtoehtoja maakuntien valtuusseurannan järjestämiseksi. Aluekehitys- ja kasvupalvelulakipakettiin kuuluvan rahoituslakiehdotuksen lausuntojen pohjalta on päädytty johtopäätökseen, että maakuntien katsotaan olevan jatkossa valtiontalouden ulkopuolisia toimijoita. Kokonaisvastuu valtuusseurannasta maakuntien osalta säilyy työ- ja elinkeinoministeriöllä. Myös maakuntauudistuksen jälkeen valtuuden käytöksi vahvistetaan talousarviovuoden lopussa maakunnissa tehtyjen sidontojen määrä.

Maakuntaudistuksen yhteydessä ja siihen valmistautuessa otetaan kuitenkin huomioon Valtiontalouden tarkastusviraston antama lausunto sekä aiemmat tarkastushavainnot talousarviolain 10 §:ää koskien. Jatkossa maakuntien ei ole mahdollista käyttää purkautuneita valtuuksia uusien rahoituspäätösten tekemiseen, jotta valtuuksien käyttöaikaa ei pidennetä talousarviolain vastaisesti. Tämä otetaan huomioon jo vuodesta 2018 lähtien, jotta valtuusseuranta pysyy yhdenmukaisena koko ohjelmakauden ja kaikkien välittävien toimielinten osalta sekä ennen maakuntaudistusta että sen jälkeen.

Vuodesta 2018 alkaen maakuntien liitoille ja vuodesta 2020 alkaen maakunnille tehtäviin valtuuksien jakopäätöksiin lisätään maininta, että myönnettyyn valtuuteen voi kohdistua vain kerran tehty rahoituspäätös. EURA 2014 –järjestelmässä estetään teknisesti purkautuneisiin valtuuksiin kohdistuvien rahoituspäätösten tekeminen. Päättyneiltä hankkeilta purkautuneita valtuuksia esitetään uudelleenbudjetoitavaksi lisätalousarviossa. Menettely kuvataan vuodesta 2018 lähtien valtuusjaon yhteydessä annettavissa varojen käytön ehdoissa.

Maakuntaudistuksen yhteydessä on lisäksi huomioitava vuoden 2019 lopussa päättävien ELY-keskusten vuoden 2019 tilinpäätöksen tekeminen. Rakennerrahastovarojen osalta tämä koskee mm. nykyisten RR-ELY-keskusten valtuusilmoitusten 2019 toimittamista. Kirjanpitoyksikön tilinpäätös (osana valtion tilinpäätöstä) tulee laatia ja valtion kirjanpidon tietojärjestelmien käyttöoikeudet tulee säilyttää valtionhallinnon sisällä, eli varsinaisen tilinpäätöksen tekeminen ei kuitenkaan ole maakuntien tehtävä. Valmistelussa tämä kokonaisuus on kuitenkin huomioitava ja siitä ohjeistetaan myöhemmin tarkemmin.

3.4. Maakuntien maksuliikenne rakennerrahastovarojen osalta

Maakuntien maksuliikenne rakennerrahastovarojen osalta toteutetaan samalla mallilla kuin maakuntien liittojen osalta on käytössä tällä hetkellä, eli maakuntien käyttöön irrotetaan likvidiä määrärahaa pitkin vuotta maksatusten etenemisen perusteella. Pohdinnassa on ollut myös automaattinen maksunvälitystoiminto, jossa maakuntien tekemien maksatuspäätösten perusteella maksu lähtisi suoraan EURA 2014 –järjestelmästä tuensaajan tilille, mutta toistaiseksi tähän malliin ei ole löytynyt kustannustehokasta ratkaisua, joka täyttäisi lainsäädännön ja sisäisen valvonnan edellytykset.

Maksuliikenteen järjestäminen on maakuntien vastuulla. Maksuliikenteen todennäköinen hajanaisuus aiheuttaa riskin rakennerrahastotoiminnan sujuvalle jatkumiselle maakuntaudistuksen yhteydessä. Maakuntaudistuksen valmistelussa maakuntia pyydetään huomioimaan seuraavat asiat:

- *Maksatusten mahdollinen viivästyminen*
 - *toimiiko maakuntien kirjanpito ja maksuliikenne heti vuoden 2020 alusta alkaen?*
- *Edellytys erillisestä pankkitilistä rakennerrahastovaroille (tilin ylläpitoon tai negatiivisiin korkoihin liittyviä kustannuksia ei ole mahdollista kattaa rakennerrahastovaroista)*
- *Maakuntien tilitiedot tarvitaan tietojärjestelmämuutoksia varten v. 2019*
- *Täsmäytysvelvoitteet kirjanpidon ja EURA 2014 -järjestelmän välillä sekä raportointi*
- *Korkotuottojen seurantavelvoitteet*
- *Takaisinperintöjen palauttaminen työ- ja elinkeinoministeriöön*
- *Virhemahdollisuudet manuaalisten vaiheiden yhteydessä*
- *Manuaalisista prosesseista johtuva lisäresursointitarve*

Komissiolle toimitettavan maksupyynnön oikeellisuudesta tulee voida varmistua. Maakuntaudistuksesta huolimatta maksut tuensaajille tulee tehdä ilman hallinnosta johtuvia turhia viivytyksiä.

4) Lisätietoja

Voimassa oleva lainsäädäntö, ohjeistus ja koulutusmateriaali löytyvät www.rakennerrahastot.fi -sivuston viranomaisten ekstranetistä (vaatii rekisteröitymisen). Hallintoviranomainen ohjeistaa tarvittaessa uusista aikatauluista.

Lisätietoja: Jenni Hyvärinen, p. 029 50 49288; Päivi Poikola, p. 029 50 47160; Kaisa Saarinen, p. 029 50 47001, sähköpostit: etunimi.sukunimi@tem.fi.

Aluekehitysjohtajan po.
Neuvotteleva virkamies

Jenni Hyvärinen

Ylitarkastaja

Päivi Poikola

JAKELU

ELY-keskukset
Maakuntien liitot

TIEDOKSI

Maakuntahallitukset
KEHA-keskus / tieto- ja viestintäyksikkö, talousyksikkö
TEM/YAO
TEM/HEHA/todentamisviranomainen
TEM/VVC/tarkastusviranomainen
OKM
STM
YM
LVM
VM
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori